

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
 Ե. ԹՈՐՈՍՍԻԱՆ
 ՔԱՐԿԱԿ ԿԱՐ ՈՐ ԿԻ Է ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ
 ՊԵՏԷ Է ԱԿՏԻՆԻ ԱՌ
 ՏԵՐԻԿԱՆ ԱՐՇԱԿԱՆՍՍԻ ԿԱՐԿԻ
 ԳԱԶԻՐԷ (ՊԵՏԻՆ ԱՆՍՏՐԱԿԻ)
 E. TOROSSIAN
 Direc. propr. du journal arménien
 ARCHÉOLOUCÉ
 LE CAIRE (Égypte)
 Poste-restante

ԱՐՇԱԿԱՆՍՍԻ

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ ՕՐԵՐԸ

ՔԱՌԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ
 ՊԵՏԻՆ ԱՆՍՏՐԱԿԻ
 ՏԱՐԵԿԱՆ, ՈՂՁ ՊԱՆԿԻՑ. 60
 ՎԵՅԱՄԱՆԵԱՅ 》 35
 ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐ
 ՏԱՐԵԿԱՆ ԾՐԱՆԿ 》 20
 ՎԵՅԱՄԱՆԵԱՅ 》 12
 ՔԱՌԱՆՈՐԴԱԳԻՐ ԿԱՆԵԿ Է
 ԵՒ ԹԻՎԱՏԱՐԻ ԳՐԱԿՆԵՐ
 ԽՈՐԱԳՐՈՒՄԵԱՆ ԱՎԱԿ

ԽՈՐԱԳՐՈՒՄԵԱՆ ՈՂՁՈՒՄ
 ԳՐԱԿՆԵՐ ԵՒ ՉԻՑՆԱԿՆԵՐ

ԱՆՏՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
 ԿԱՐԿԻ ԿՆԱՐԵԿԻ ԵՆ

ԱՌԱՋԱՐԿ ՄԸ

Պատկերի Հայոց Որբասիրաց Ընկերու-
 թիւնը, ինչպէս գիտենք, անցեալ շաբթու-
 Յբէրա Թոնիվիայի մէջ տուած ներկայացու-
 մէն՝ 60—70 ուկույ չափ զուտ հասոյթ մը
 ձեռք բերաւ և կը լինէր թէ՛ ամբոյս վերջերն, նորին
 Վնեմութիւն Տիգրան փառացի հովանաւ-
 րութեան տակ, Որբասիրացը երկրորդ ներ-
 կայացող մը պիտի ապ գարձեալ Օրբասիրի
 մէջ, այս անգամ ալ Անիցի ազգայնոց կող-
 ման Որբասիրամ Բոյր ընկերութեան հետ
 միացած:

Ձեռնարկի նպատակին սրբութիւնը և
 նուիրականութիւնը և նորին Վնեմութեան
 աջակցութիւնն ու հովանաւորութիւնը ի նը-
 կատի նսնհարով, առանց տարակուսելու
 կրնանք ըսել թէ՛ յաջողութիւնը այժմէն
 ապահովեալ է և Որբասիրաց ընկերու-
 թիւնը ինչպէս նաեւ Յիւնի ազգայնոց որ-
 բանամբ իրենց անուակին մէջ պիտի ունե-
 նան բաւական կարել որ գումարները սրբա-
 խնամ նպատակի գործածուելու համար:

Ոչ ոք կրնայ ուրանայ թէ Գահիրէն
 ամենէն շատ ընկերութիւններ կազմող տեղը
 եղած է և այսօր առնուազն տասնի չափ
 ընկերութիւններ կը պարտեալ իր ծոցին
 մէջ:

Չոր, օրինակ, ունի Ազգատանամը,
 Որբասիրացը, Անիցի Ազգայնոց Որբասիրամը,
 Վանայուրականի Որբասիրամը, ուրիշ որբա-
 խնամ մը, որ Մայր Որբասիրաց ընկերու-
 թեանէն թաժմուելով, ինքնիրեն նոր անուն
 մը գրած առանձին կը գրծէ և Ուրիշ քանի
 մը Շահասիրական ընկերութիւններ ալ կան,
 որոնք մի առ մի թուել անելորդ պիտի
 ըլլայ:

Եթէ յետագարձ ակնարկ մը ուղղենք՝
 պիտի տեսնենք որ ինչպէս այժմէն նոյնպէս
 ասիէ նա ալ այ Եգիպտոսի բերքերուն ա-
 մենէն գոյաւորը եղած է ընկերութիւնները
 բայց ասանք առանց իրենց գոյութիւնը
 երկար ատեն կարենալ պահպանելու, ինչ
 ինչ պատճառներով քայքայուած և գրական
 արդիւնք մը և օգուտ մը արտադրած չեն:
 Քանի որ մեզ մէջ ընկերութիւններ կազ-
 մելու լու տրամադրութիւնը և եռանդը

կայ, պիտի կրնանք ուրեմն մեր այդ բարի
 տրամադրութիւնը օգտակարապէս գործա-
 ծել, այս անգամ ալ մեր բոլոր ուշադրու-
 թիւնը կեդրոնացնելով կազմուած ընկե-
 րութիւնները տեւական և իսկապէս օգտա-
 կար ընծայելու միջոցներուն վրայ:

Ուրիշ ազգերու մէջ ընկերութիւն բառը
 իր լայն ու ընդարձակ իմաստովը առնուած
 է և շատ անգամ անոնց մէջ կազմուած
 ընկերութիւնները հրաշքներ կը գործեն
 յաջողութեան տեսակետով, իսկ մեր մէջ,
 ընդհակառակը՝ ընկերութիւնները կը կազ-
 մուին սուէպ, կարճատե լինելու սահմանուած
 ճակատագրով մը կարծես. և օրին մէկն ալ
 այս ինչ ընկերութեանք առանց որոշ պատ-
 ճառի մը՝ լուծուած ըլլալուն տխուր լուրը
 կառնենք:

Ասիէ գրեթէ տարիի մը չափ առաջ
 էր, Շահասիրական ընկերութիւն մը գոյու-
 թիւն ունէր, որուն սկզբնաւորութիւնը չորս
 հինգ տարիներու հետ կը խօսէր և դրա-
 մազ լուին ալ 1500 է աւելի եգիպտական
 ոսկիները հասած էր: Բայց իրարու քով
 հաւաքուած այդ կլորիկ դրամագլուխը
 վտխաձակ կանոնաւոր շահ արտադրող ձեռ-
 նարկի մը գործածուելու, օրին մէկը կան-
 չուեցան բաժանորդներն և իւրաքանչիւր
 ընկերթ ինկած բաժինը իրենց տեղերը
 տրուեցան:

Ընկերութիւնը լուծուած էր . . .

Ինչու, կարելի չէ՞ր որ այդչափ կարե-
 ւոր դրամագլուխով մը՝ և է առեւտրական
 տուն հաստատուէր. քանի մը հայ պաշ-
 տօնեաներ հոն գործ և ապրուստ գտնէին
 և ընկերութիւնն ալ իր տարեկան արտա-
 գրած շահը աւելցնէր դրամագլուխն վրայ
 և օր մը կարեւոր հաստատութեան մը վե-
 րածուելով շահու աղբիւր մը դառնար ըն-
 կերութեան համար:

Եթէ ուրիշ օրինակներ թուել ուզենք,
 կրնանք այս կարգի քանի մը հատերը մէջ
 բերել՝ սակայն զանց ընելով երկար բարակ
 ննցելոյն վրայ կանգ առնել, կը վերա-
 դառնանք արդի ընկերութեանց գոյութիւնը
 տեւական ընծայելու միջոցներուն վրայ
 մտածել:

Ինչպէս վերը յիշեցինք, միայն որբա-
 սիրական նպատակի համար ահա երեք չորս
 ընկերութիւններ կազմուած են: Յայտնի
 է թէ այդ ընկերութիւնները իրենց յար-
 մար դատած ձեռնարկները պիտի ընեն

բարենպատակ անուակին մէջ տրամադրելի
 դուրսը մը, միշտ պատրաստ ունենալու
 համար:

Ինչպէս է թէ՛ ոչ ոք պիտի գոյէ
 զմեզ ներկայի և ապագայի մէջ, երբ կատ-
 րատ դրամին մէկ ծայրէն քանիւր սպառ-
 ման վիճակի մէջ դնենք, կամ ապահովու-
 թեան համար դրամատան մը մէջ ի պահ
 դնելով մաս առ մաս անանանք անկէ և
 օր մ'ալ դասարկութիւնը իւր բոլոր ահ-
 ուելութեամբը ներկայանալով:

Պատրաստ դրամը սպառելը շատ դիւ-
 րին է, բայց տեւականապէս պատրաստ դրամ
 ունենալը դժուար պիտի ըլլայ մինչդեռ
 մենք մեր որբերուն ծախսուելու համար
 շատ մը տարիներ դրամի պէտքը պիտի
 զգանք տակաւին:

Լաւագոյն չէ՞ որ վերջիչեալ երէք
 գոյաւոր բարենպատակ ընկերութիւնները
 և Որբասիրացէն թաժմուած մասը իրարմ
 հետ միանան, պատրաստ գտնուած կամ
 հեռագհետէ գոյանալիք դրամագլուխներն
 ալ մէջ տեղ դնեն և շահաբեր գործի մը
 ձեռնարկեն:

Չ'հաւատարու պատճառ մը չ'ունինք
 թէ՛ այսպէսով մեր որբիկները միշտ պիտի
 կրնան նպատատարուիլ կանոնաւորապէս,
 ըլլալիք այդ ձեռնարկին արտադրած շա-
 հովը:

Գահիրէի մէջ գործի շատ մը ասպա-
 րէզներ կան, երբ հետամուտ ըլլալ ուզենք.
 ուրեմն կը մնայ միայն համեմատութեամբ
 ս'ի՞ գործի ձեռնարկել:

Հրապարակի Վրայ այսպիսի հաստա-
 տութիւն մը եթէ ունենանք, նախ՝ օտա-
 րագրիներուն հետ լաւ ծանօթանալու միջոց
 մը կ'ըլլայ այս և երկրորդ՝ անոնք ալ իբր
 գործի մարդ և յաջողակ անհասներ կ'ըն-
 դունին մեզ:

Իսկ որբերու անունին նուիրուած հաս-
 տատութիւն մը, վստահ կրնանք ըլլալ թէ՛
 ամեն ազգի և կրօնի պատկանող մարդոց
 գնահատութեան և համակրանաց կրնայ
 արժանալ և յաջողութիւնը ապահովելու
 կրնայ ըլլալ:

Ի նպատակ մեր բարեգործական հպա-
 տատութեանց, մենք միշտ մտաբար համար
 միայն օտարագրիներուն դուրսը ձեռք կ'առ-
 նենք, և պատճառը այդ է՝ որ անոնք մեր
 վրայ գործի մարդու գողափարը կազ-
 մած չեն:

Պէտք է այդ յոռի տպաւորութիւնները ցրել անոնց մտքէն և ահաւասիկ առիթն ալ ներկայացած է, մեր բարենպաստակ և կարեւոր հաստատութիւններով անոնց գէմ կանգնելու :

Եթէ ուզենք կրնանք օգտուել այս նպաստաւոր առիթէն և մեր որբիկները խնամելու գործն ալ հաստատուն և ապահով հիմերու վրայ դրուած կ'ըլլայ :

Ե.

ՆՈՐԻՆ Ս. ՕՇՈՒԹԵԱՆ
Տ. Տ. ՎԵՂՍՏՄԱՐԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ

ՕՐՀԵՈՒԹԵԱՆ ԿՈՆԴԱԿՆ

Վաստակաւոր Որբախնամ ընկերութեան Պատ. Գործ. Ժողովին 13)26 մարտ թուականաւ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՎԵՂՍՏՄԱՐԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ մէկ օրհնութեան կոնգրակն ստանալով, պատճէնը մեզ հաղորդած է՝ ի դիտութիւն մերազնեցի և ընկերութեան անդամաց հրատարակելու համար :

Մեր առաջիկայ թուով պիտի փութանք կատարել Որբախնամ ընկերութեան Պատ. Գործ. Ժողովին սոյն փափաքն :

Թ Ղ Ս Կ Յ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

ԹԻՒՐԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ազգատանամ ընկերութեան մասին Տիար Ենոքեանի մէջ բերած կարգ մը լուսաբանութիւնները որոնք նախորդ յօդուածիս մէջ լրացուցիչ մասը կը կազմեն, եւ թէ՛ ընդհանուր կերպով տուած տեղեկութիւնները, միայն գրեթէ իրեն յայտնի ըլլալուն աւելի ճշմարտանման ըլլալը կ'ընդունիմ եւ նոր առաքելութիւն մը չունիմ :

Ուզած եմ պատմել ինչ որ տեսած եմ, ինչ որ լսած եմ, ինչ որ ըսուած է եւ ինչ որ խղճի եւ օրինական դատաստանով անիրաւ գտած եմ :

Գալով Ուսումնասրահի մասին տուած կարգ մը տեղեկութեանցս, որոնց մէջ է յայտ եկած կարգ մը իրողութիւնները պէտք եղած կերպով չը պարզուած կարծուելով եւ կարգ մըն ալ թիւրմացութեանց տեղիք տալով թէ՛ Պատ. Տնօրինութեանց եւ թէ՛ այս սողերը գորղէն բացատրութիւն կը պահանջուի :

Ոչ մէկ գերագոյն շահ կրնայ ինձ մղել տիեզերական բացարձակ ճշմարտութիւնները խեղաթիւրելու եւ նոյնպէս ոչ մէկ գերագոյն շահ կրնայ ինձ մղել տիեզերական բացարձակ ստուերութիւնները թրուելու ճշմարտութիւն ներկայացնելու :

Նախորդ յօդուածիս մէջ «Անբարոյական արարք» բառերը ընդհանրապէս գործածելով Պ. Լ. Մ. իրաւունք ունենալ կարծած է իր մասին ալ ընդունելու : Սակայն քաջութիւն ունիմ խոստովանելու թէ այդ անարգական բառերը իր մասին անկարելի ուղած չեմ երբէք : Թէեւ, զժրագրաբար, գրութեան ընդհանուր հետեւութիւնը, հակիրճ բացատրուած ըլլալուն, իրեն այնպէս ենթադրել կուտան :

Ուստի հրապարակաւ կուզամ յայտնելու որ Պ. Լ. Մ. ի դերը եղած է Ուսումնասրահի միացման խնդիրին մէջ իր տունը ժողով մը կազմելու եւ նոյն «Յուսկուած»ի առթիւ միութեան գործին անկարելիութիւնը նկատի առնել տալը : Պ. Լ. Մ. ի անկեղծութեան վրայ վստահ ըլլալով կը յուսամ որ չպիտի ուզէ քողարկել այս իրողութիւնը :

ԱՐԻՍ

Տիար Խմբագիր.

Ինչպէս եմ յատկապէս բարեհաճիք Ձեր «Արշալոյս» թերթի մօտաւոր համարներէն մինչեւ մի փոքրիկ անկիւն շնորհել սոյն երկտող գրութեանս :

Ձեր լրագրի, Արէս կեղծանուամբ մի ինչ որ Աղէքսանդրից թղթակից իւր «Նամակ Աղէքսանդրիայէն» խորագրով յօդուածում որ «Արշալոյս»ի 70րդ համարում իմ անձնականիս նկատմամբ սուտ զրպարտութիւն է արել գրելով որ իբր թէ ես իմ ընկերներս մահուան սպառնալիքներ եմ ուղարկել «Հայկական Ուսումնասրահ»ի եւ «Ժողովրդական Գրադարան»ի միացման առթիւ : Ուստի ճշմարտութիւնը վերականգնելու համար կը յայտարարեմ յանուն ճշմարտութեան որ ես իմ ՀԸՆԱՍՏԱՆԵԱՆ եւ ոչ մի ընկերով, ոչ գրաւոր եւ ոչ էլ բերանացի մահուան սպառնալիքներ եմ ուղարկել վերոյիշեալ երկու հաստատութիւնները միացման խնդրոյ առթիւ : Եթէ Պ. թղթակիցը ունի իր ձեռքին դօկիւմենտ թող երեւան հանի, իսկ եթէ կը ճանաչի իմ ընկերներս որոնց ես սպառնացած եմ թող ազնուութիւն ունենայ ձանձրոյթ կրել դրանց անունները յայտնել, հակառակ դէպքում պիտի ստիպուիմ անուանել իրան ստախոս եւ անբարոյական զրպարտիչ :

Աղէքսանդրից 28/10 Մարտ 1900

Մ. Խ. — Պարոն նամակագիրը մի ինչ որ սպառնալիք ալ է ուղարկած իւր նամակաւ, սակայն մենք առանց ո՛րեւէ կարեւորութիւն ընծայելու եւ տեղի տալու իր սպառնալիքին առջեւ, անկողմնակալութիւն կը համարենք իր նամակը հրատարակել նոյնութեամբ, իբր պատասխան «Արէս»ի գրածներուն :

ՃԵՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ
Պ. ՎԱՆՏԵՄԱՐԻ ԴԵՊՔԻՆ ՎԵՂՍ

Պ. Վալտէմարի արտակարգ դէպքը անվերջ վիճաբանութիւններ յարուց. հակառակը հրաշք մը եղած պիտի ըլլար : Հետաքրքրողներու թւոր ճիշդութեամբ զաղտնի օյսհեղու համար, տեղի տուին կրճատուած կամ նախազանցուած գրոյցներու որոնք քիչ չ'նպաստեցին դէպքը անհաճոյ գոյնի տակ ներկայացնելու : Ես պէտք է որ ջանամ եղելու թիւները տեղեկագրելու, գոնէ իմ հասկըցածիս չափ :

Ինչը ամիս կայ — արդէն երեք տարիէ ի վեր մագնիսական երեւոյթները կ'ուսումնասիրէի — միտքս ինկաւ որ մինչեւ այն ատեն մէկը մտածած չէր անձ մը մագնիսիւտ, մեռնելու մօտ : Լուծային հաղորդակցութիւնը կարելի պիտի ըլլա՞ր, պիտի արգիլուէր կամ պիտի դիւրանա՞ր, ի՞նչչափ բնական մահուան ընթացքը կրնար արագանալ կամ ուշանալ, շատ մը հարցերէ գտտ այս երեք հարցը զիս կը շահագրգռէին իրենց կարեւոր հետեւանքներուն պատճառաւ :

Փնտասուքի հլայ, այս գաղափարը լուսաբանելու կարող անձ մը, ենթակայ մը գտնելու համար եւ անմիջապէս աչքս ինկաւ բարեկամիս Պ. Էնէնսթ Վալտէմարի վրայ, Biblioteca Forasenicaի քաղաքաւարները որուն կը պտրտիս քաջար Մաքս կեղծանուան տակ Վալտէմարի եւ կարկանդակայի Բօլօնիէի թարգմանութիւն մը : 1839էն ի վեր Պ. Վալտէմար կ'անունաւորաբար Հարլէմ, Նիւ-Եօրք կը նստէր : Չափազանց նիւար անձնաւորութիւն մըն էր, որուն կիսամօրուներուն սպիտակ տակութիւնը հակապատկեր մը կը կաղմէր սեւ մազերուն հետ որ կեղծ ըլլալ կը կարծուէր : Չղային խանութեանը մէկէն էր եւ ճիշդ ալ մագնիսական փորձերու համար որոշուած մարդն էր, երկու անգամ զիւրութեամբ վրան քուն յառաջ բերած էի, առանց սակայն կարեւորելու իր կամքին վրայ կատարելով իշխանութիւն մը ստանալու : Իր սրատեսութիւնը զիս արմատաբար զարմանք մէջ ձգեց եւ յուսարեւելոյ, սակայն միշտ իմ անձնազուտ թիւնս մէկ մասը կը վերագրէի իր խնայարուած անողմութեանը :

Ինչ որ իրար ճանչնալէն շատ առաջ, բժիշկները գոյն դատապարտած էին ինչ թոքախտաւոր եւ

իր մօտաւոր վերջը իրեն համար խօսակցութեան նիւթ մ'էր դարձած. պաղարկւնորէն ու ազատութենէն կը խօսէր ատոր վրայ իբր վճռուած, անգտնալի բան մը՝ որուն համար ամէն ցաւ, ամէն վիշտ անօգուտ էր : Իր փիլիսոփայութիւնը ուրիշմ, խղճմտանքիս դէմ երաշխաւորութիւն մըն էր, ատկից զատ ոեւէ ազգական մը չ'ունէր որուն միջամտութիւնէն վախնայի կամ քաշուէի :

Դիտաւորութիւնս իրեն յայտնեցի ամենայն անկեղծութեամբ, եւ մեծ զարմանքով տեսայ որ ինքն ալ սկսաւ հետաքրքրուել ասով, թէեւ մագնիսական ուսումնասիրութեանց համար ճաշակ չ'ունէր : Իր հիւանդութիւնը ըլլալով անոնցմէ, որ կարելի կ'ընէ վախճանին ճիշդ գուշակութիւնը՝ մեր մէջ որոշեցինք որ բժիշկներուն նախատեսած վերջին վայրկեանէն Ձէ ժամ առաջ զիս պիտի կանչել տար :

Ասկից 7 ամիս կայ, օր մը Պ. Վալտէմարէն հետեւեալ երկտողը ընդունեցայ :

«Սիրելի Բ . . .
«Կրնաք գալ, Տր. Տ. . . եւ Տր. Ֆ. . . համաձայն են թէ վաղը կէս գիշերը չպիտի անցնեն, «կարծեմ թէ ճիշդ հաշուած են, եւ կամ քիչ «սխալած» :
ՎԱՆՏԵՄԱՐ»

Նամակը գրուելէն կէս ժամ յետոյ սպանցալ, ճիշդ քառորդէ մը մեռնողին զննեալն էի, զինքը 10 օրէ ի վեր տեսած չէի : Առակցի երբ տեսայ վրան եղած փոփոխութիւնը այդ կարճ ժամանակահատիցին մէջ, դէմքը կապարտոյն էր, աչքերը բոլորովին ձարած, այն անտիճան նիւարացած էր որ մոլոր կը ճաղճատէր, բայց հազաւ ազուտ օրինակ, հակառակ շարունակ արտակարգութեան եւ բազկերակին գրեթէ անզգայութեան, մահամոլոր տակալին իր բոլոր ուղեղային կարողութեանը տէր էր, նոյն իսկ քիչ մըն ալ ֆիզիքական թլփորոյցէն կը խօսէր եւ առանց օգնութեան արժեքի ըմպելին կ'առնէր : Սենեակէն ներս մտած ատեն անկողին մէջ բարձրով չըջապատուած էր, Տ. եւ Ֆ. բժիշկները քովը նստած էին եւ ինք հանգարտօրէն ծոցատարի մը վրայ նօթեր կ'առնէր :

Հիւանդին ձեռքը սիւմեցի, ապա բժիշկները մէկիկ անունով մահամոլորին վիճակին վրայ մանրակրկիտ տեղեկութիւն մը առի : Չափ թոքը 18 ամեէ ի վեր աճառու, կիսուկրային ձեւափոխութիւն մը կրած էր եւ հիմա կատարելապէս հատած էր եւ բոլորովին անկարմար դարձած չնառական գործողութեան : Այլ թոքին վերի մասը գնդակներու թարախոտ զանգուածի մը փոխուած էր, որը իրարու մէջ անցած էին. խորունկ խոռոչներ ալ ըլլալը ծակած էին անսպասելի արագութեամբ մը, ամեէ մը պակաս ժամանակամիջոցի մէջ եւ երեք օրէ ի վեր կը զիտուէր որ կողերու մնայուն կաշուութիւն մը մէկէն ի մէկ մէջտեղ ելած էր. ատկէց զատ արթի անկանոն ընթացում մը յառաջ եկած կը թուէր, բայց ինչպէ՞ս կրնային անսպասելի փոփոխութիւն մը ընել քանի որ թոքը ատ աստիճան տկարացած էր : Բժիշկները միաձայն էին որ Պ. Վալտէմար կրակի կէս գիշերուն մօտ պիտի մեռնէր : Մենք շարաթ իրիկուն էինք, ժամը եօթն էր : Տօքթօնները հիւանդէն զերագոյն հրաճեալ ատենով մեկնեցան, սակայն իմ խնդրանքիս վրայ խլարտացան իրիկունան դէմ ժամը 10ին ատենները գալ : Անոնց մեկնելէն յետոյ ազատօրէն սկսայ խօսակցիլ Պ. Վալտէմարի հետ իր վաղահաս մահուան վրայ, անհնազանդ փափաք մը ցցուց մտադրուած փորձը սկսելու : Երկու հիւանդագաներ կային մին ալ միւսը կին, բայց զանոնք անբաւական վիճակը սեպեցի յանկարծական դէպքի մը պարագային, հետեւաբար չ'համարձակեցայ փորձի ձեռնարկելու նոյն պահուն վրայ հասաք բարեկամներէս մին, բժշկութեան ուսանող թէօսօր Լ . . . որու գալուստէն սիրտ առած եւ քիչ մըն ալ մահամոլորին խնդրանքներէն զրոգուած որոշեցի փորձը սկսելու եւ ճիշդ ալ ատենին սկսայ, որովհետեւ Պ. Վալտէմար երթալով կը հատնէր :

Թէօսօր Լ. . . ուղեց նօթագրել պատահելիքը, այս պատմութիւնը անոր տեղեկագրին բառ մտ բառ ընդօրինակութիւնը ու խոստցուն է : Այսպէս ութնին 5 կարճոր մահամոլորին ձեռքը բռնեցի, խնդրեցի իրմէն որ օւսանողին առջեւ ալ

կարելի եղածին չափ որոշապէս հաստատել թէ իր, վաղեմութիւն, բացայայտ փափաքն էր՝ որ իր վրայ կատարեմ մագնիսական փորձ մը այդպիսի պայմաններով :

Նապ տկարօքէն, բայց շատ որոշապէս պատասխաններ առինք. «Այո՛», կը փափաքեմ մագնիսուելու» յետոյ շուտով մը յարեց «Բայց կը վախճամ թէ շատ ուշացուցիք»:

Արդէն ձեռնածութիւնները սկսած էի, ամբողջ կ'իողովորէն ի գործ դրի, բայց մինչեւ 10ը քառորդ անցած ունէ ազդեցութիւն մը չ'ըրին: Տօքթօր Տ. Ե. Ֆ. հասան, դիտաւորութիւնս իրենց յայտնեցի, ունէ առարկութիւն մը չ'ըրին, միայն ըսին թէ հոգեվարքի շրջանը սկսած է: Գործողութիւնս, յարազ տարի միայն կողմնակի ձեռնադածութիւնները ըստ երկայնութեանի փոխեցի, ամբողջ նայուածքս մահամերձին աչքերուն մէջ կեդրոնացնելով: Բազմիցս ալ անդգնի կը դառնար, շնչառութիւնը թիմուեցաւ, ընդհատուեցաւ: Կէս վայրկեանէ կէս վայրկեան, այսպէս տեսեց քառորդ ժամ մը: Այս ժամանակէն յետոյ ստակայի կերպով խոր հառաչ մը բրթաւ կուրծքէն, խորազը դադրեցաւ կամ աւելի ճիշդ անզգալի դարձաւ, ձեռքի եւ ոտքի ծայրերը սառեցան. ժամը 11ին 5 փնայած մագնիսական քնոյ նշանները ոչ-երկրորդի դարցան: Աչքը իր ապակաման զոզոջու մը ձգեց եւ դէպի մէջի ստակայի դիրքը առաւ որ քնաչրջիկներուն յատուկ է: Քանի մը արագ ձեռնածութիւնով քունը յարազ բերի, արտեւանունքները նախ զոզոզացին, ես շարունակեցի. կոպերը վար դարձան. կամքի ուժգին ստորագումար մը շարունակեցի, կուրծքի հասցնել զինքը կատարեալ անգամաւորութեան:

Սրունքները երկնցած հանդարտ դիրքի մը մէջ դրի, թեւերը անկողնոյն վրայ տարածուած, կողերէն քիչ մը հեռու, գլուխը թեթեւօքէն բարձրացուցած: Ժամացոյցը կէս գիշեր զարկաւ, բռնիչներէն խնդրեցի որ Պ. Վալտէմարը քննեն, քննութիւնէն ետքը հասկցան որ կատարեալ մագնիսական շարժակեցութեան մէջ էր, անոնց ալ հետաքրքրութիւնը շատ գրգռուած էր. Տօքթօր Տ. յանկարծ որոշեց մեր մօտ անցնել գիշերը: Քառորդ տարուակիցը հրաժեշտ առաւ խոստանալով արշալոյսին վերադառնալ, բժշկական ուսանողն ալ երկու հիւանդապահներուն հետ փնայ:

(Շար.) Թարգմ. Լ.

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր Կարապետ Աղաոնեան. Օր. Մարիցա Աղաոնեան. Տիար Ե. Տիկին Տիգրան Աղաոնեան. Տիար Ե. Տիկին Հայրապետ Արսլանեան. Տիար Ե. Տիկին Գուրպէթեան. Տիար Ե. Տիկին Տիւրկէրեան. Տիար Ե. Տիկին Իսկէնտէրեան. Տիար Ե. Տիկին Փիւրիւմեան. Այլ Տիկին Գլճճեան և սրբիք. Այլ Տիկին Իսպէնճեան և սրբիք, կը փութան իրենց շնորհակալիքը յայտնել ամեն ազգականաց և բարեկամաց սրտնք կիրակի օրը՝

ԱՅԻ ՏԻԿԻՆ ԻՍԿՈՒՅԻ ՉՐԱՍՈՆԵԱՆԻ

յուզարկաւորութեան տխուր հանդիսին առթիւ, բարեհաճեցան իրենց ներկայութեամբ

եւ ցաւակցական արտայայտութիւններով մխիթարել հանգուցիւղն զաւակներն, քոյրերն, քեռայրներն, քեռորդիներն և ազգականներն:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒԻՆԻ

ԵՂԱՅՐԱՍՊԱՆԸ. — Արտաքին գործոց նախարարութիւնը երեկ ծանուցած է Յունաստանի Գիւանագիտական գործակալութեան թէ՛ հարկ եղած հրամանները տրուած են քաղաքապետութեան, յունական հիւպատոսարանին յանձնելու եղբայրասպան ժամ Տէմոնճանթօն և իր կիներ. և թէ՛ տեղական ատեանը պիտի դադրեցնէ երկու դատապարտելոց մասին կատարած հետազոտութիւններն:

Եթէ թղթածրարներուն (dossier) քննութիւնը լինելուն պէս Յունաստան զբնկուին, ոճրագատ ատեանի առաջիկայ մայիս մէկի նստին մէջ կրնայ տեսնուիլ ժանի և իր կնոյ դատաստանը:

Եղբայրասպան ժանի կիներ հիւանդ ըլլալով, կառավարական հիւանդանոցը փոխադրուած է:

— ԼՔԵԱԼ ԱՂՁԿԱՆ ՎՐԷԺԻՆԻՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Տեղական թերթերը հետեւեալ ստակայի տուածը կը հրատարակեն:

Կարուհի Օր. Մարիա Պէրթէ, և դերձակ Պ. Ա. Պէրթէկանօ, իտալական հպատակ, բնակեալ ի Գահիրէ, քանի մը ամէն ի վեր նշանուած էին:

Կը կարծուի թէ՛ քանի մը օր առաջ իրենց մէջ ծագած փոքրիկ կուռյ մը համար, Պ. Պէրթէկանօ մանկամարդ աղջկան սպանացած է լքել զինք ու Գահիրէէն մեկնիլ. և իր այս սպանուելիքը անցեալ ուրբաթ օր ցերեկէն յետոյ ի գործ դրած է:

Պէրթէկանօ քաղաքէն կը մեկնի ժամը 3 1/2ի բեռնաձորձ կառախումբով, որ ժամը 9 1/2ին մօտերը Ալէքսանդրիա կը հասնի:

Երիտասարդ աղջիկը լաւ մը ճշդերով իր նշանածին մեկնումը, ժամը 3ին քառորդ մնացած ճեպընթացով կը մեկնի, որ ժամը իրիկուան Տին Ալէքսանդրիա կը հասնի:

Մարիա ժամանակին Ալէքսանդրիա հասնելով Մուհարրէմ պէյի կայարանին մէջ բեռնաբարձ կառախումբին գալուն կը սպասէ:

Երբոր այս կառախումբը ժամը 9 1/2ին

կայարան կը հասնի, աղջիկը տորճանակի հարուած մը կը քաշէ իր նախկին նշանածին, այն պահէն որ նա վաղունէն կիջնար և զայն կռնակէն թռքէն վար ծանրապէս կը վերաւորէ:

Երիտասարդին ազգականներուն վրայ ներկաները կը վազեն և Մարիա կը ձերբակալուի:

Վերաւորեալը անմիջապէս Եւրոպական հիւանդանոցը կը փոխադրեն, խիստ ծանր վիճակի մէջ, որ մէկ երկու օրէն կը մեռնի իւր առած վէրքին հետեւնօք:

Այս բիրային տուածը կայարանին մէջ մեծ յուզում առաջ կը բերէ:

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Բ

ՏԻՐՊԱՆ 11 Ապրիլ. — Պօրալար Հիւնդէր հասաւ անհամար զօրագուցիկերով. առաջ փոխադրանաւորօք մէջ զբուեցան և մեկնեցան անձանօթ նպատակակէտ մը:

ԲԻԷԹՈՐԻԱ, 12 Ապրիլ. — Ելանապակ տեղի ունեցած պատերազմէ մը յետոյ Անգղիացիները դէպի Լէյտսմիթհ ետ մղուեցան:

Պօէրները քաղաքին շուրջը հին դիրքերուն վրայ վերադարձան:

Կուրը կը շարունակուի Վէրէնըրի մէջ ուր Պօէրները յաջողին կրտուի թէ 4500 անգղիացիներ քաղաքին մէջ պաշարուած են:

Չրոյց կը շրջի թէ տեղակալ պատէնօ Փօվէլ Մէքքինկի մէջ շերտէն մեռած է:

ՉՐԱՍՊԱՆ ԼՈՒԻ ՊՕԺԱ

Դաշնակցական բանակներու տորպաւորապետը արդեօք ազգակա՞ն էր, ան ծեր Պօէր հրամանատար Պօյոյին, որ քաջաբար Բէմպրիի առջև մղուած հոկու. 24ի կուռյն մէջ սպանուեցաւ. չենք գիտերք բայց ինչ որ կրնանք հաստատել սա է որ, ժուպէրի զինուորական ժառանգութիւնը առնելու կոչուած Պօթան, իր անուանակցին պէս քաջերու ընտանիքի կը պատկանի:

1864 ին ծնած է Վրիհայտի մօտերը, Թրանսիլաի այն մասին մէջ, ուր Պօէրները աւելի դիմացկուն, աւելի կտորիճ են՝ քան թէ միւսները. Լուի Պօթայ դեռ պատանի, պատերազմի դաշտին վրայ նշանաբոր հանդիսացած է, ինք 16 տարեկան էր՝ երբ իր հայրենակիցները յաղթեցին Մաճուլահիլի մէջ, և իր երեցներուն պէս առաջին անգամ հասաւ սկսաւ Սմիթներու: Տէրբըքոն բու,

ԼԱ ՄԻՉՈՒՄԱԼ ԼԱՅՑ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ԱՃԽԱՐՅԻ ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՐՈՒՍՏԸ ԵՒ ԿԱՐԵՒՈՐԸ

ԵՐԱՇՆԱԻՈՐԵԱԼ ԴՐԱՍԱԳԼՈՒԻՄ Ի ՄԻԼԻԱՐ 437 ՄԻԼԻՈՆ

Ապահովագրեալներուն կը բաժնէ ամենէն աւելի շահաբաժինները: Ապահովագրեալներուն արդէն վճարած է կամ ի նպաստ իրենց գումարած է 3 ՄԻԼԻԱՐ 480 ՄԻԼԻՈՆ որ գրեթէ աշխարհի ուրիշ որ և է ընկերութիւնէ մէկ միլիար աւելի է: Ս. ԼԷՈՆԱՐ ընդհանուր ներկայացուցիչ ի Գահիրէ:

Աշխարհի մէջ գտնուող ուրիշ որ և է ընկերութիւնէ աւելի երաշխաւորութիւններ, ընդարձակ գործառնութիւններ և հրապարակի վրայ աւելի ապահովագրութիւններ ունի և աւելի ապահովագրին կը դանձէ: ԱԼԷԻՍԻՍ ԼԱՎԻՉՈՆ գլխաւոր գործ. յԱլէքսանդրիա.

Գրանցներու, ինքսու-Մէ-յերներու և շան մը ուրիշներու հետ

Սակայն զինքը առաջին անգամ տեսնողը չմտնողի զուգար թէ՛ Լուի Պոթան պատերազմի սերունդի մը կը պատկանի:

Ինքն ալ հրացան մը կրէր — հիանալի Մաւղէր մը, որուն փողին վրայ Պօէր արուեստագէտ մը տիրաւոր անսնին հետ ամբողջ Ս. Գրքի բնագիր մը քանդակած էր — իր հետեւողներն էին երկու ձիաւոր Բաթրեր, որք իրեն գնդակներ կուտային երբոր կարենար ինքն ալ մասնակցիլ հրացանագութեան:

«Պատիկ Շէկը», որ տակաւին նախալէն մեկնած չէ, անշուշտ պիտի կրթայ Գրանցարձանի բանակետը(*) իջնոր պաշտօնը ուսանանքու համար: Ամէն պարագայի եթէ Պիկիարայէրկ կենայ և կամ Որանտ կրթայ, ինքզինքը արժանի պիտի յուշնէ իր կաշմանը: Այս երեսներովեց ամէնայ զորավարք, իր զօրքերու ամենամեծ վստահութիւն կը ներշնչէ և եթէ զիրենք ի յայտնութիւն չ'առաջնորդէ՝ երբէք իր քաջութեան և կամ ազնուագիտական ճարտիկութեան արակաւը չ'ախտի ըլլայ:

(*) Արդէն գնացած և իր պոռնոնը ստանձնած է:

ԳՈՐԻՔ ՓՆՏՈՂՆԵՐՈՒՆ

Պարուպ մի՛ պարտիք. եթէ պղտիկ գրաստայ ըսիս մը անկիք, ամեական առ նը-ւազն ստաք ուկի շահ կայ, բաւական է որ գործը ընդ ըստ վարել գիտնայք:

Ստակ վաստիկ չէ՞ք եւզեր պատուաւոր միջոցներով. չաղակրասներուն ստղծ մը հրամայնու ազնուութիւնն ունեցէ՛ք, որ միեւնոյն ժամանակ խոնարհութիւն ալ է:

ՀԵԼՎԱՆԻ ՎԻՃԱՎԱՅԱՆՈՒԹԻՒՆ

Table with 6 columns of numbers: 1748, 4056, 240, 4893, 8363, 301, 555, 245, 920, 4171, 2271, 2025, 3441, 3598, 4320, 4446, 5322, 5944, 6438, 6838, 6360, 7044, 7990, 9415, 9548, 9783, 6974

Ա. ՊԱՐՏԱՔ

ԳԱՀԻՐԷԻ ԵՆԿԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

Պատիւ ունի ծանուցանել թէ՛ կրկար տարիներ վերոյիշեալ վիճակահանութեանց տոմսերու առեւտուրը քաղաքիս մէջ յաջողութեամբ շարունակելէ և կատարեալ փորձառութիւն ստանալէ վերջ, չայս անգամ վերոյիշեալ տոմսերէն վեճ քանակութեամբ ապագայիս տուած է եւ չկրտ այսու մինչեւ ցարդ ծանուցանելու աւելի զեղջեալ գներով պիտի վաճառէ:

Իրեն զիմոյ գնորդները կատարելապէս դոճացնելու և մինչեւ ցարդ այս առեւտուրին շուրջ տեղի ունեցած գծերու վերջնապէս բանալու համար մեծ հոգածութիւն պիտի ունենայ: Եւ անոնք որ Ա. Գրանցարձանը ունին իրենց քով, մինչեւ վերջին Գրանցարձանը հանդերձ իրենց պիտի պրկուի, պատշաճ ժամանակին:

Իր կեղծիցատիւնն է Մաւղէի մէջ Պ. ԳՕՆՕ-ՄՕՅԻ Պանքան:

Սոյն տոմսերէն պիտի ծախուին նաև ի Մուսքի: Տիրք Գ. Պալլըգեանի խանութի:

- Իւրաքանչիւր վիճակահանութեանց տոմսերու գները:
Համարակ 7 Գրանցարձանը 13 1)2էն.
— ամբողջ 94 1)2:
Պարտիկ 6 Գրանցարձանը 16 զրուշէն.
— ամբողջ 96:
Հունգարական 6 Գրանցարձանը 17 զրուշէն.
— ամբողջ 102:
ԵՄՆՕԹ. — Հունգարական տոմսերու Ա. Գրանցարձանը արդէն հասած են և հրապարակ ելած:
6—8

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Մինչև ցարդ ստորութիւն չէ եղած կողքից պատանած է, որ հայ թերթերու վարչութիւններն մտածած ըլլան հաւաքածոյներու վրայ:

Ստիպ կը պատահի որ այս ինչ կամ այն ինչ թիւր կուզուի բաժանորդի մը համար նուազածոյ մը չ'ընկնայ զգնակցողին կողմէ և գրկիցէ գանկը անկարելի կըլլայ:

Մենք «Մըշնոյս» ի հրատարակման առաջին օրէն մեր սպառնալիքն քանակը ի նկատի ունենալով, քանի մը թիւեր մասնաւորապէս հաւաքածոյի համար աւելի քաղաքիլ տուած ևք պղտիկ վեցամսեայն կազմիլ տուած ենք:

Ուշտի, ամեն անոնք որ կը փախաքին «Արշալոյս» ի առաջին վեցամսեայն կազմուած ունենալ, կրնան զիմոյ թերթին ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՆԷ՛:

Լաթակազմին համար 10 ֆրանքի գումար մը զրկելով մեզ:

Գարձեալ արտասանմանի ո՛ր եւ է թերթի բաժանորդ գրուիլ փախաքողներէն անոնք որ զեւրութիւնը չունին անոնց խաբարութեանց հետ յարաբերութեան մտնելու, կրնան մեզի զիմոյ:

ՏՕՐԻՔ ԺՕՐԺ Փ. ԷՎԻՆԵԱՆ

Ապրիլ Եւրկ Գուպի Թիւ 55

Կը պատրաստէ ամեն բերաններու և հասակի յարմար ընտիր աղբիւններով կեղծ աղաններ:

Կը դադարեցնէ վայրկեանայէս ա՛յն ալի ցուելը, ամերկիկեան նոյապոյն մեթոտով իւր պատրաստած գեղերբին:

Կը բուժէ լինտերու և բերնի ամեն տեսակ հիւանդութիւններն:

Իր լեցուցած աղաններուն սովորութիւնն առ նուազն երկու տարուան համար կ'երաշխաւորէ:

Վկայեալ աղբաւորներու ձրի գարմանում, ամէն զր կէսօրէ ետք ժամը 4—5:

ՏՕՐԻՔ Ա. Յ. ԲԵՐԷՍԵՆԵԱՆ

Ի Եւրպիա Պոթ-Պեյ, Թիւ 20

Իր Ձրի խոհարարականութեանը անկէց վերջը, Վիայն ուրբաթ օրերը կէս օրէ առաջ ժամը (ը. ե.) ԳՆԵ ՂԻ որոշած ըլլալով կը խնդրէ մեզմէ թանաջանել զայդ, ի զիտութիւն իրեն զիմել ուղղող աղբաւոր հիւանդներու:

ՏԻՐԱՆ ՀԻՒՄՆԻԳԵԱՆ

Եւրկ Մոսկուէ Ալի Վեգարիա դիպարտմին Եւրկ:

Իրեն զիմոյ յաճախողաց, սովորն ապրանքներով և նոքաձեւութեան հարկաւ ձայն, ձեւաւոր հաւաստներ պատրաստել կը խոտտանայ խիստ չնախար գներով:

Փորձի համար անգամ մը միայն հոն զիմոյը, սրտի գոհանակութեամբ պիտի մեկնի և ճաշակաւոր ու ձեւաւոր զգեալ ունենալու համար՝ վարձեալ հիւմուղեանը պիտի վնասէ:

ԿՈՊԿԻ ՊԷՆԵԵԱՆ

ՆՈՐ ԼՈՒՍՆԿԱՅԱՐՁԱՑՈՒՆ ԵՎ ԵՎԱՐՁԱՑՈՒՆ

Տանտերու տարիներ շարունակ կարեւոր լուսանկարչատուններու մէջ աշխատելով, արհեստին ամեն ճիւղերը լաւ քննարկած և փորձառութիւն ստացած է:

Պայտյ մէջ Ապրիլ-Մայիս եւ յաջորդ տան ինչպէս եւ ուրիշ մի քանի մանր տուններու, քաղաքիս մէջ վերջին անգամ էջքեան գործատան մէջ ամէն աշխարհեք պաշտօնը վարած, այժմ առանձին գործատեղի՝ իր կը հիմնէ Եգպէիի Եւրպիա Գամակ Օթիլ ԵՎԻՆԵՐՏՍԻ ճիւղ զիմաց թիւ 3 արարթրտանին երբոր յարկը ուր կը պատրաստէ լուսանկարներ, ինչպէս եւ գործը կուտաներ ի հարկին:

Ակնարկելով անոնց, մեծ ութեամբ:

Սկսած անգիրներ ամերկեան մեքենայով, որոնք երբէք մի աւրուի:

Գունաւոր լուսանկարներ ամէն մեծութեամբ բնական գոյներով միեւնաթիւ:

Իւրաների և ջրաների պայտիներ, եւլն:

Լուսանկարի և պատկերահանութիւն վերաբերեալ յանձնարարութիւններ կ'ընդունի որքու, քիլիթրովն եւլն:

Իրեն զիմոյ յաճախորդներն հանել տուած լուսանկարները ևս միեւնոյնէն պատուար մը նուէր պիտի ստանան, որ հոտութիւն մ'է:

Յիմեցէ՛ք իւր կազարեալէս գրեւ պիտի վնասը:

ԳԻՐԻՔ ՈՒՂՈՂՆԵՐՈՒՆ

Գահիրէի և չրջակայից գրասէր Հայ հասարակութեան գիւրութիւն մը տարու մտք՝ կը ծանրցորի թէ Հայերէն ամեն գիրք, (Իստակաւ, Գարոյակաւ, Գիսակաւ, Գրակաւ, Արուեստակաւ, Բանասիրակաւ, Վիպակաւ եւլն) որ հրատարակուած են և կը հրատարակուին Պոլիս, Իզմիր, Երուսաղէմ, Կիլիկիոյ, Վանատիկ, Վիլնիս, կարելի է զէջարուալէի պայմաններով ձեւը բերել՝ Թիւրքիոյ Տիրք Կ. Նաւալարդեանի, Գալատեան վարժարան հայոյ ի Գահիրէ: